

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 120 Lei
Pe jumătate
Pe un an . . . 60 Lei
Exemplarul . . . 3 Lei

INSERTIUNI
și reclame după învoială

ROMÂNUL

REDACȚIA
și
ADMINISTRAȚIA
ARAD,
Strada Meștariu No. 1
Tip. „Erdélyi Hirlap.”

Procesul delictelor electorale.

Judecătorul Achile Gheorghiu condamnat
Preotul Hărduțiu achitat. Apel.

Sâmbătă, 2 Iunie crt. a avut loc, în fața sautului Antonini—Moldovan, ultima des-bitere în procesul intentat, de către par-tidul național-țărănesc, împotriva judecăto-rului Achile Gheorghiu dela judecătoria Ara-dul-nou, care a prezidat alegerile pentru camera la secție de votare Vârfuri (Ciuci) și împotriva preotului din Talagiu I. Hărduțiu. Acuzatorul, partidul național-țărănesc a fost reprezentat prin Dnii advocații dr. V. Hotăran, dr. A. Raicu și dr. Șt. Grigo-rovici, iar apărarea a fost susținută de Dnii advocați dr. A. Crișan, pentru acuzatul Achile Gheorghiu, și dr. R. Cofoiu pentru acuzatul Hărduțiu, preot în Talagiu.

Din depozițiile martorilor țărani, fie că au fost propuși de către acuzare sau par-tea contrară, reiese clar vinovăția judecăto-rului Achile Gheorghiu din Aradul-nou și grava complicitate a preotului Hărduțiu din Talagiu. Nu mai puțin s'a dovedit vino-văția învățătorului din Ciuci (Vârfuri) și a subnotarului din aceeași comună, însă trecând termenul prescris de lege pentru aputea reclama, aceștia au fost audiați doar în calitate de martori.

La rechizitoriul se constată că judecăto-rul Achile Gheorghiu din Aradul-nou, pre-sedintele secțiunii de votare Vârfuri, a pă-răsit în repetate rânduri sala de votare fără să suspende pe timpul lipsei sale votarea, aceasta fiind continuată, lucru evident, de responsabilii agenți electorali guvernamen-tali. Se mai constată în sarcina judecăto-rului Achile Gheorghiu din Aradul-nou, vino-văția de a fi admis în sala de votare per-soane străine, cari în văzul președintelui secțiune de votare, același Achile Gheor-giu, au violat secretul votului, au nimit voturi sau au schimbat liste votate de alegători cu altele pe cari puseseră dinainte sigilul votat.

Tot astfel se constată și în sarcina preo-tului Hărduțiu din Talagiu, vinovăția de a fi îndemnat alegătorii să voteze cu lista guvernamentală, a intrat în gheretă și a controlat felul cum a votat alegătorul, a luat listele din mâna alegătorilor așezân-du-le într'un buzunar și scoțind din altul liste înainte pregătite. Preotul a desfăcut voturile în fața alegătorilor și în văzul președintelui secției de votare Achile Gheor-giu din Aradul-nou, pentruca violarea se-cretului votului să fie cu atât mai mult justificată de dsa preotul, slujitor al alta-rului.

După rechizitoriul oral al reprezentan-tului ministerului public d. A. Gitta, care consideră de circumstanță atenuantă ține-rea judecătorului Achile Gheorghiu, ia cuvântul dl. dr. V. Hotăran, din partea reclamantului partid naț.-țăr. și cere con-damnarea judecătorului A. Gheorghiu pen-tru faptele sale săvârșite în calitate de ju-decător lăcându-se abstracție dela persoana sa fizică. Din partea apărării a vorbit dl. G. R. Cofoiu, pentru preotul Hărduțiu.

Judecătorul Achile Gheorghiu și-a sus-ținut singur apărarea.

După scurtă deliberare apoi tribuna-lul găsiind vinovat pe judecătorul Achile Gheorghiu, îl condamnă la o amendă de 1.000 Lei. Deși vinovăția preotului Hărduțiu este evidentă, tribunalul îl achită, legea elec-torală evitând să dea sancțiuni pentru re-

primarea delictelor de către persoane străi-ne de biuroul electoral al secțiunii de vo-tare.

Atât acuzarea cât și apărarea a anun-țat apel.

Insemnătatea acestei sentințe nu scapă nimănui. Avem speranțe, că și în celealalte

Jurăm pe bunul Dumnezeu că nu în-cetăm lupta pentru răsturnarea acestui gu-veru numit printr'un decret stors mișesește regelui Ferdinand, pe patul de moarte, amă-nat de Inalta Regență și după moartea lui Ion Brătianu. Jurăm că vom duce lupta în toate orașele și satele noastre fără odihnă și cu ori ce jertfă. Jurăm că vom deschide bisericile noastre și ne vom ruga lui Dum-nezeu în slujbe ca să ne dea putere să lup-tăm împotriva guvernului nelegiuit.

procese, parte în cele apelate la Curtea de Apel din Timișoara, parte în cele ce sunt a se judeca încă aici în Arad prin sen-tințe se va evidenția și mai clar vinovăția celor, cari necinstind toga de magistrat s'au preat la rolul de agenți electorali, creiând contrar ritmului popular majorității unui partid urgisit de toată suflarea românească.

Dumnezeu să bată pe cei ce strică România.

Jurăm să creiem o Românie nouă, li-beră, mamă ocrotitoare pentru toți fiii țării.

(Jurământul solemn depus de popor în Adunarea Națională dela Alba-Iulia.)

Sf. Sinod a declarat acest jurământ de nul și de efect nul. Poporul Român știe că un jurământ depus se ține ori să calcă. Jurământul depus e sfânt, neamul romă-nesc îl ține, pentru-că vrea să fie ținut...

A doua cărămidă . . .

Lichidarea grupării averescane și a fripturismului.

Timișoara. Ziua de azi înseamnă lichidarea aventurii politice a averescanizmului și fripturismului.

Țara cunoaște toate fazele politicii bră-teniste, care dela Unire încoace a căutat sistematic să înlăture partidul cel mai che-mat și popular: partidul național-țărănesc dela conducerea țării. În 1926 guvernul li-beral trebuind să cedeze locul său în ur-ma formidabilei lipse de popularitate și a incapacității dovedite prin anarchizarea tu-turor ramurilor vieții noastre publice, în-șelând buna credință a marelui Rege, sub titlul că d. V. Goldiș reprezintă Ardealul fără care Regele nu voia să guverneze, în urma acelei nopți fatale dând crezare su-gestiunilor metropolitului N. Bălan și a de-cedatului Constantinescu-P., a adus la gu-vern pe generalul Averescu cu adnexa fripturistă. Partidul care nu mai era partid, a abia câteva mandate în parlamentul li-beral, a avut curajul să primească respon-zabilitatea conducerii țării, cu rolul de a «mătura» prin d. V. Goldiș partidul na-țional. Urmarea să știe: Ardealul s'a raliat cu mai mare dărzenie partidului național, drept răspuns tuturor feloniilor posibile și imposibile, iar guvernarea averescană după 11 luni de zile, urgisită de întreaga țară a părăsit locul ocupat prin minciună și uzur-pație și terminată prin golirea mistierei statului.

Guvernul Ion I. C. Brătianu i-a luat locul, — țara sătulă de guverne nepopulare, imorale și incapace, cari s'au părăndat din 1922 începând, deosebi în urma morții Re-gelui mult regretat și lui Ion I. C. Brătianu, tot mai mai imperios a cerut înlăturarea guvernului Vintilă Brătianu și instituirea guvernului popular și capace: Iuliu Ma-niu. Aceasta să putea cere și aștepta cu atât mai vărtos, cu cât în fruntea țării se află o Regență fără prestigiul Regelui Ferdinand, autoritatea incontestabilă a lui Ion I. C. Brătianu lipsind și ea. Vintilă și Duca și Lupu și Popescu sunt doar bieți epigoni. Aceasta înlăturare a guvernului V. Brătianu susținută de întreaga suflare ro-mânească a țării, deosebi în urma anarchizării tot mai ireparabile a vieții noastre de stat a fost accentuată cu multă hotă-rire și unanimitate de întreaga țară, care mani-festație a culminat prin grandioasa adunare

dela Alba-Iulia.

Nu se ține de cadrul acestui articol pentru ce Inalta Regență nu cedează su-gestiei populare, și nu împlinește încă po-sibilitatul țării de a aduce guvernul dorit de Ea: un guvern Iuliu Maniu.

Lupta țării înglobată în partidul na-țional-țărănesc dă înainte, — comunicatul publicat în numărul nostru de azi este o elocintă dovedă, sfârșitul poate întârzia, re-zultatul însă este inevitabil.

Totuși oamenii încarnați în o anumită mentalitate nu vreau să-și dea seamă, că omenimea merge înainte, primenirea în chiar interesul existenței noastre de stat unitar național se impune, se tem de un suflu nou regenerativ văzându-și pericli-tate interesele personale și de supremație, căutând încă formule minciinoase pentru a afla falși moștenitori la îngroparea hoitu-lui, care mult nu poate întârzia.

În căutarea acestor formule minci-noase caracteristica agonie de azi, s'a re-curs și la camera de vechituri în care au găsit gruparea generalului Averescu, slă-gă fără condiție a liberalilor. Gruparea lui general mai urgisită chiar decât partidul liberal și-a formulat de dogmă lichelizmul politic căci ce alta ar îndreptăți și numai gândul, că un guvern Averescu este posibil, care venit în 1926 la guvern fără nici o suprafață politică s'a dovedit mo-lolul banului public și care în alegerile din 1927 când partidul național-țărănesc a putut pe lângă cea mai mare teroare totuși să-și aleagă peste 80 de parlamentari, iar partidul poporului nici unul măcar, ca gru-parea dlui N. Iorga, ca atunci când s'a fă-cut cea mai deplină dovedă, că țara în-treagă reclamă un guvern Iuliu Maniu, — zicem — ce poate îndreptăți ca aceasta gru-pare să poată enunța numai dorința de a face pe succesorul lui Vintilă Brătianu?

Timpul pentru aceasta afirmare de do-rință l'au aflat acum acomodat, iar ora-șul unde au crezut că pot desfășura steagul ar fi fost: Timișoara.

Data a 4 Iunie a. c. ziua cărămizii, a doua zi de sf. Rusalii. Nu era nimic măi natural și de înțeles, ca poporul român chemat și adus la acea adunare să dea răs-punsul repede și prompt, desmetecind pe

toți cei cari cred, că aventurismul politic este de acum înainte posibil la noi în țară.

De fapt câtă îndrezeală. A căuta să se înjgheze la Timișoara o adunare averescană, în județul falnic al Banatului, care la alegerile liberale de acum anul au ales parlamentari-senatori național-tărăniști, la voturile date la Cameră au întrecut a orisicărui alt partid. Dar în Ardeal, ori în tot cuprinsul țării unde este acel locșor care suferă averescanizmul, și nu se cere, se pretinde un guvern Iuliu Maniu? D-nii general Averescu, Petroviciu, Manoilescu nu trebuiau să se expună la acest argument vizibil...

Căci poporul adunat în număr de peste una mie suflete la văzul căpeteniilor averescane și a fripturizmului nefalsificat a început huiduțiile și a ovaționat îndelungat pe d. Maniu.

Averescanii provăzuți cu bătăuși anume aduși din țara generalului, precum cu forță armată de 2 batalioane jandarmi plus comisar regal, în încăierare generală și varamul produs au căutat să evacueze sala și să restabilească ordinea definitiv compromisă.

Gen. Averescu.

Bravii săteni au mers să demonstreze generalului Averescu și celor cari îi privește, că poporul, țara cere un guvern Maniu, și nu mai voiește ca puterea să fie uzurpată de alții, — averescanii răspund cu băte și jandarmi.

Dar elanul popular a trecut și peste bătele lor, căci nu vor nega. Dr. A. Cioban din Lipova fiind grav rănit, a fost transportat, i-sa cusut capul în vreo trei locuri, din ziare aflăm că d. V. Goldiș a fost lovit cu oia clocite, Dr. A. Bogdan a primit răni mai ușoare, d. R. Motorca i s'a spintecat pantalonii fiind grav lovit la mână.

Totuși presa locală evreo-maghiară, prietena liberalilor și averescanilor la sugestiile acestor «cercuri» de noi prea bine cunoscute, face caz din ușoara rănire a prietenului nostru d. Dr. Ștefan Gregoroviciu, care a luat apărarea unui sătean maltrătat de bătăușii intelectuali a generalului Averescu aduși din Turnu-Severin.

Intre atari împrejurări, în huidueli neconținute, după ce marea majoritate a auditorului, care cu puține excepții era național-tărănistă, a părăsit sala, a «decurs» congresul averescan. Au rămas cu intelectuali și bătăuși lor, și câțiva săteni, tot ai noștrii însă, vreo 300 de înși. Și au reclamat puterea... Și au reclamat-o sigur nu în baza numărului, căci numărul pentru d. V. Goldiș în era sufragiului universal nu are importanță, ci desigur în baza «superiorității lor morale», și a «experienței»... Dar sunt milioanele de cetățeni cu Înalta Regență în frunte, cari au să-și spună cuvântul în aceasta mică chestiune...

Sătenii părăsind «adunarea» s'au îndreptat spre clubul partidului național-tărănesc, unde au ovaționat îndelungat partidul și șefii, deosebi pe d-nii Iuliu Maniu și Ion Mihalache.

Din ferestra clubului a vorbit asistenței de peste 1000 oameni d. Sever Bocu, mulțumind pentru manifestație și pentru

modul cum nerugați și neindemnați de ni-meni au contribuit la lichidarea averescanizmului și fripturizmului. Au mai vorbit d. col. Al. Vlad, Mișă Vasilescu, după ce asistența a depus jurământul dela Alba-Iulia, cu hotărîrea de a l'urma morții. Către seară lumea s'a împrăștiat iar averescanii au consumat pomana...

Din județul Arad au asistat la aceasta «adunare» vreo 60 țărani cu totul, duse fiind deosebi de preoții lor. În legătură cu ceaasta facem atenții noștrii la următoarele: Din vreo-câteva sate au dus preoții câte 4—6 înși la Timișoara și ei ca altă lume înregimentată în partidul național-tărănesc. Când i-am întrebat că ce căutare au ei la Timișoara, ni-au răspuns, că «popa

i-a rugat să meargă, și să nu-l face de rușine pe părintele de dragul lui și nu alu Averescu, de care suntem mâncați de mult — am mers». Ori judecata aceasta a fraților noștrii săteni este greșită. Noi ne bucurăm dacă preotul satului este simpatic, dar aceasta nu înseamnă, ca să-i dai ajutor în lupta lui politică, căci mergând unul ori altul de «dragul popii» la adunare averescană ori liberală, dă mână de ajutor țurmanilor săi și a partidului din care face parte, lungind și cu o zi numai existența guvernului liberal ori făcând și numai o clipă posibilă iluzia generalului de a mai revedea puterea. Frați săteni însemnați-Va bine aceasta.

Așa a decurs ziua lichidării averescanizmului și fripturizmului.

Corb-alb.

Un deputat majoritar mărturisește că s'au furat urne. — Că în România sunt două feluri de legi: Una pentru săraci, alta pentru bogați. — Deputatul să întreabă dacă mai e un om cinstit în țara asta?

D. Adrian Brudariu, deputat guvernamental, publică în «Curentul» sub titlu «Pătrăgiaul», articolul ce urmează:

Cât timp am fost magistrat, de 2 ori am fost mutat pentru că am refuzat să fur urnele.

Ca și mine sute de magistrați demni și imparțiali.

Ași putea cita destule nume.

Mulți, scârbiți de amestecul politicianismului murdar în apele curate ale celui mai sublim saderdoțiu, și-au dat demisia.

Intre Adjud și Focșani, un magistrat — azi consilier undeva în Ardeal — îmi destăinua cu o înconștientă îngâmfare, motivul cum a operat el ca să scoată în ocolul lui, majorității guvernului de pe atunci.

Pentru isprava asta a fost avansat consilier.

Pe când eram judecător la Sf. Gheorghe (Trei Scaune), — consilierul agricol Bergheanu, un om de-o onestitate cu care puțini consilieri agricoli se pot mândri, — pentru că a refuzat să se preteze sugestiunilor contelui Micheș și pentru că înțelegea să fie un cinstit apărător al intereselor statului român, în loc să primească 2—3 milioane șperț, a fost mutat telegrafic în Bucovina, și anulate toate deciziunile sale luate cu 15 zile mai înainte și prin care, țărani, primeau în arendă forțată câteva sute de jughere expropriate dela contele Micheș. Consilierul agricol Bergheanu avea 7 copii și trăia într-o mizerie — care nu se poate descrie și pe care trebuie s'o vezi ca s'o poți înțelege.

Coloman Gherbert, administratorul contelui Micheș mi-a scris la 13 Aprilie 1928 din Ungaria o epistolă care este un document dureros al putregaiului ce stă la baza operațiunilor reformei agrare. Iată ce spune omul contelui Micheș:

«Întrebați Ministerul de Agricultură

cum se face că deși a III-a și cea din urmă instanță a declarat absenteist pe acest conte cu ani în urmă, el se află și azi în posesia pământului, huzurind. Se vede ca în România sunt două feluri de legi, una pentru oamenii săraci și altă pentru grofi. Dacă ministrul nu poate răspunde, răspund eu. Prima instanță l-a declarat absenteist conform adevărului, cu toate adevărurile și actele false prezentate. La instanța doua, tovărășindu-se cu un domn Svt. din Catalina, a mituit un funcționar superior din ministerul de agricultură și Berghianu a fost transferat în ultimul moment, iar restul membrilor din comisie au fost sau mituiți, sau amenințați».

D. Ministru Anghelescu cunoaște bine acest lucru.

Sistemul însă continuă și putregaiul se lățește.

La Comloșul bănațean obștea «Spiru Haret» a fost jefuită de milioane, de către 2 popi, 1 avocat și 1 senator cari au dat de răpă și Banca Victoria din Arad.

În urma ordinului Ministrului inspectorul Braghina și controlorul Tuțuianu au făcut ancheta și au stabilit hoțiile.

De pe pragul pușcăriei, popii, avocatul și senatorul au telegrafiat la loc înalt. Rezultatul: Controlorului Tuțuianu i se ia delegația, se trimite un alt inspector, și hoții scapă.

D. Bulandra, directorul general al centralei obștiilor va fi desigur decorat cu serviciul credincios.

Cine are curajul să pue capăt în țara asta acestui putregai cari înăbușă prosperitatea ei și care prostituiază generație după generație?

O bandă de samsari cu ramificațiuni și legături până la conducere, operează în

Ministerul de Agricultură ca în codru Vlăsiei.

Voiu preciza cu nume și noi fapte, toate crimele ce se săvârșesc, în contra existenței și dreptului la viață, a țărănilor români.

O măciucă la un car de cale, nu-i destul.

Samsarii și complicii lor interesați sau inconștienți, trebuie prinși de guler și băgați în pușcărie.

— Iar acolo arși cu fierul roșu.

Pedeapsa cu moartea este singura măsură care ar mai putea împiedeca descompunerea prin corupție a statului.

Nu mai e nici un om cinstit în țara asta?

ADRIAN C. BRUDARIU
Deputat de Timiș-Torontal.

Cutia de scrisori.

Primit spre publicare:

Onorată Redacție,

Vă rog să binevoiți a da loc în prețiosul ziar al Dvoastră scrisorii de mai jos, adresată de subsemnatul ziarului «Politica» din capitală, drept întimpinare la articolul corespondentului acestuia din Arad.

«În interesul adevărului și al reputației ziarului D-Voastră precum și pentru menținerea principiului just: «audiatur et altera pars», rog să binevoiți a rectifica — în ceiace mă privește — articolul — corespondență apărut (28 Mai, No. 605) în «Politica» cu titlul «Scrisori din Arad».

Toate informațiile privitoare la persoana mea din numitul articol, sunt pedantregul inventate. Aceasta o voi dovedi cu acte la procesul de calomnie ce l'am pornit chiar azi contra corespondentului D-Voastră. Mă miră cutezanța acestui individ, care bag seama, nu mai are nimic de pierdut.

Bunăcredința ziarului D-Voastră, a fost dusă în eroare și în ceiace privește conflictul dintre mine și un Popescu oarecare. Cutezanța acestuia care se mai numește și Vintilă nu poate avea altă explicație, decât faptul că fiind «liberal» se credea și imun. A lovi și a fugi, nu este virtuos și mai ales compatibil cu un profesor de teologie. A fost însă ajuns și desmetocit.

Scena, spre norocul lui, nu s'a petrecut între patru ochi și astfel ancheta cerută (cui prodest?) va stabili vinovăția. Până atunci să avem nițică răbdare.

Mulțumindu-vă pentru ospitalitate.

Arad, la 5 Iunie 1928.

Cu distincție, stimă:
AUREL POPOVICIU,
profesor.

CINEMEMATOGRAFUL ELISABETA.

Dela 9 Iunie

Viena dansează

Reprezentările încep la orele 5, 7 și 9

Redactor responsabil Dr. Bărbusiu.

URANIA

Dela 9 Iunie

Dragostea castelanei

Rep. începe la orele 5, 7 și 9

